

(Данас 20. 10. 2010)

Законик о кривичном поступку, заједно с Кривичним закоником, представља темељ казненог система у држави. Свака, па и најмања промена у тим системским законима има далекосежне последице.

Зато се свака промена дуго и пажљиво припрема, а о њеним добрим и рђавим странама се расправља у стручној и широј јавности пре него што предлог закона о изменама уђе у скупштинску процедуру. Из истог разлога је време између усвајања тих закона и почетка њихове примене (вацатио легис) по правилу знатно дуже него код других, мање значајних закона, па понекад износи годину и више дана, уместо осам или петнаест, како је то иначе правило.

Министарство правде од пре неколико дана предлаже да се изменама Законика о кривичном поступку (ЗКП) прошири примена притвора и продужи његово трајање за „лакша“ кривична дела и да се то учини такорећи одмах, без икакве јавне расправе, с тим да измене ступе на снагу исто тако одмах, тј. првог дана после објављивања. Проширење основа за изрицање притвора и продужење његовог трајања имаће далекосежне и дуготрајне последице по читав казнени систем ове земље. А та, тако далекосежна измена се предлаже од данас за сутра само због једне фудбалске утакмице, која треба да се одигра 23. октобра у Београду (и која, по постојећим правилима, може да се откаже или да се одигра без публике на стадиону).

Да ли ће ова законска измена деловати превентивно на фудбалске хулигане, тј. да ли ће се они због ње уздржати од насиља на утакмици 23. октобра и на свим будућим утакмицама. Одговор је: неће, јер ко је спреман да иде у притвор на осам дана, спреман је и на тридесет. Друго, зашто је уопште потребно продужење притвора? Насиље на стадиону се детаљно снима полицијским и другим камерама, а хулигани - коловође су добро познати полицији (па и широј јавности), тако да се докази могу прибавити и истрага окончати и без продужења притвора. Продужени притвор није потребан ни ради обезбеђења присуства окривљеног, с обзиром на то да хулигани никуда не беже нити се крију - као што знамо, они су на својим „радним местима“ сваке недеље. Изгледа

Пише: Иван Јанковић
среда, 20 октобар 2010 14:00

да је једини разлог за ову далекосежну измену једног системског закона - жеља власти да у јавности створи утисак како се активно супротставља хулиганима и предузима строге и, наводно, ефикасне мере у том правцу.

Али, чак и када би, неким чудом, предложена измена заиста могла да сузбије фудбалско хулиганство 23. октобра или и на вјеки вјеков, она се ни онда не би смела доносити, јер ће сасвим сигурно (за то није потребно никакво чудо) знатно повећати број притвореника и погоршати садашњу, ионако велику, претрпаност казних завода. Опште је познато, не само стручној него и широј јавности, да су затвори у Србији претрпани, јер број лица лишених слободе далеко премашује заводске капацитете. На то је Србију упозорио Европски комитет за спречавање мучења у свом извештају 2009. године. На претрпаност је указао и заштитник грађана после својих посета појединим казним заводима, а о њој речито говоре и годишњи извештаји самог министарства. Претрпан затвор је нефункционалан затвор, а боравак у њему је боравак у нечовечним и понижавајућим условима, како то утврђују бројне пресуде Европског суда за људска права. Тиме што држи лица лишена слободе под таквим условима, Србија крши и сопствене законе и обавезе које има на основу члана 3 Европске конвенције о људским правима.

Да ли је, пре него што је предложило ову законску измену, Министарство правде анализирано њене последице? Да јесте, не би је предложило. За колико ће она повећати број лица лишених слободе? Колико људи ће због ње боравити у нечовечним и понижавајућим затворским условима? Да ли ће и у којој мери она подстаћи побуне у казним заводима? Предложена законска измена ће се вратити правосудном и пенитенцијарном систему као бумеранг, па ће ускоро исто министарство предлагати нове измене, сада ради смањења затворске претрпаности. Поред тога ће се проглашавати масовне, политички нимало популарне амнестије како би се проредила затворска популација.

Када се, кроз годину-две, обистине ова мрачна предвиђања, никакве вајде неће бити од чињенице да су власти - од Министарства правде до Скупштине - биле упозорене на штетност мера које се спремају да донесу. Зато би било боље да Министарство сутра одустане од свог предлога за измену Законика о кривичном поступку.